

■ CONVIVENZA

100 onns ecumena – e (nag)in pass vinavant?

DA HANS-PETER SCHREICH*

A la conferenza mundia-
la da las missiuns
l'onn 1910 ad Edinburgh
en Scozia han ins (final-
main!) badà che las diffe-
rentas baselgias cristianas
na pon betg pli sa prestar
da sa concurrenzar vicen-
daivlamain. Bravo! L'ecu-
mena aveva bain adina
existì tranter singuls
umans, ma uss era ella qua-
si uffiziala. Jau prend ils
100 onns per dumandar:
Tge ha quai atgnamain
purtà, betg be a la gronda
«politica» tranter las basel-
gias, mabain er a nus en la
vita quotidiana? Perquai
qua in pèr situaziuns dal
mintgadi.

Jau main mintgatant
gruppas tras la Val Mü-
stair e muss nossas basel-
gias e chasas cun lur orna-
ments ed inscripziuns e ra-
quint da l'istorgia. Cun
gruppas talianas en nossas
baselgias catolicas capiti
adina puspè ch'i din: «O
che bella chiesa protestan-
te!» Pir cun mussar la
glisch eterna ed il taberna-
chel sa laschan ils visitaders
persvader d'esser propi en
ina baselgia catolica! Ma
ins bada ch'ina dretga basel-
gia vesa ora tut auter per
els: bler dapli maletgs e sta-
tuas e chandailas e confes-
sionals, ed in summa...

Cura che nus avain cu-
menzà avant 35 onns
ad urar ensemen il Bab-
noss en ils cults divins re-
formads, hai dà diversas re-
clamaziuns che quai saja
catolic! Declarar che Jesus
Cristus haja mussà il Bab-
noss a ses giuvnals e ditg a
tuts d'urar uschia, n'ha
betg adina pudì persvader.
Esser reformà era simpla-
main insatge auter...

Dapi in pèr onns avain
nus bler dapli con-
tacts era sur il cunfin cun
noss vischins tirolais. Nus
organisain occurrenzas en-
semen. Nus ans envidain
vicendaivlamain a teaters,
concerts ed exposiziuns.
Nus discurren ensemen. Ed
er il tema religiun n'è na-
gin tabu pli. Pli fitg che la
fidanza vicendaivla crescha
e pli fitg ch'ins ristga da
menziunar era questa te-
matica in pau pli sensibla e
da dumandar da tuttas
sorts: Co è quai atgnamain
tar vus? Ch'ils reformads
n'han nagin papa, quai è
tant enavant enconu-
scent. Che quai n'èn den-
tant betg stads ils «calvi-
nists» che han cumbattì il
1499 a la Chalavaina/Cal-
ven, dat gia ina discussiun
pli gronda. Ma quai che
interessa il pli fitg (e che
jau sun vegnì dumandà ul-
timamain diversas giadas),
è: Festiveschan ils refur-
mads atgnamain era Nadal,
la naschientscha da Jesus
Cristus? – Tge? L'emprim
hai jau cret da betg udir
endretg. Vesend mia fa-
tscha consternada hani en
tutta seriusadad repetì la
dumonda. Ma pertge pen-
sais alura ch'il luteran Jo-
hann Sebastian Bach haja
scrit ses oratori da Nadal?
E danunder vegn ina buna
part dals bels chorals da
Nadal, sche betg dal temp

da la reformaziun u gist da
Martin Luther sez? – Ve-
sais, ha sin quai ditg ina
giada ina Tirolaisa a sias
collegas, jau hai lavurà en
Svizra. Avant che partir
m'aveva mes reverenda ad-
monì da po mai ir en ina
baselgia en Svizra. Jau hai
tuttina fatg quai. Ed jau
hai pensà gia quella giada:
uschè differents n'èn els
gnanc!

Uschè differents n'essan
nus gnanc! En mintga
cas betg talmain, che nus
na pudessan betg tuttina
discurren in cun l'auter. È
quai forsa l'unic facit dals
100 onns ecumena? Al-
main quai? Alura stuessan
nus dentant discurren anc
bler dapli in cun l'auter!

* Hans-Peter Schreich-Stuppan è
creschì si en Germania ed è dapi 35
onns reverenda reformà en la Val
Müstair. El è maridà, ha quatter uf-
fants creschids e viva uss a Valcha-
va.

Vocabulari

convivenza=	zusammenleben
baselgia	= Kirche
mintgadi	= Alltag
ornament	= Verzierung
inscripziun	= Inschrift
talian	= italienisch
persvader	= überzeugen
chandaila	= Kerze
Babnoss	= Vaterunser
cult divin	= Gottesdienst
giuvnal	= Jünger
sur il cunfin=	über die Grenze
vischin	= Nachbar
fidanza	= Vertrauen
papa	= Papst
Nadal	= Weihnachten
naschientscha	= Geburt
fatscha	= Gesicht
discurren	= reden

Die Kolumne «Convivenza» er-
scheint in der Regel am Montag in
der «Südschweiz» und in der ro-
manischen Tageszeitung «La Quoti-
diana». Unterstützt wird das Pro-
jekt von der romanischen Sprach-
organisation Lia Rumantscha. Für
Leserinnen und Leser, die nicht Ro-
manisch verstehen, gibt es im In-
ternet eine deutsche Übersetzung,
und zwar unter www.suedostschweiz.ch/dossier